

Berilo Jugoslovanskega odbora

iz Italije

BOLZOVICE

POŠILJA: IVAN UČENIKOV - KAIRO - RUE MAN/HAET EL MAHRANI ŠT. 5 - IX. NT. DE/NO

Srednji vzvod

Štev. 33

30. maja 1942

Ob petindvajsetletnici majske deklaracije

Nevarnosti germanske in romanske poplave so rodile zlasti med manjšimi slovanskimi narodi že več ko pred sto leti klice po vzajemnosti in združitvi. Pavel Šafařík (1795-1861) in Jan Kollár (1793-1852), oba doma iz ogrske Slovaške, sta v svojem delu in v svojih spisih razvijala misli vseslovanske kulturne skupnosti. Ne glede na verske in kulturne razloge je Kollár predlagal, naj bi se Slovani razdelili v štiri glavne jezikovne skupine: rusko, poljsko, češko in ilirsko.

To misel so posebno navdušeno sprejeli Hrvatje, ki so bili že od druge tretjine XIX. stoletja v hudih bojih z Madjari. Madjari so stremeli za tem, da postanejo popolnoma neodvisni od Dunaja, s katerim naj bi jih vezala le skupna vladarska hiša. Madjarski apetit je bil že v teh časih zelo velik. Ogrsko državo so si zamišljali tako, da bi imela obsegati tudi Hrvaško in Slavonijo ter Reko. Povošod naj bi bila madjarščina uradni jezik. Celo v cerkvah naj bi duhovnik enkrat na mesec pridigal po madjarsko. - Iz odpora proti madjarskim naklepom in iz ideje slovanske vzajemnosti, ki jo je oznanjal Kollár, je vzrastel na jugu takozvani ilirizem. Utemeljil ga je Ljudevit Gaj, ki je hotel na ta način združiti vse južne Slovane v eno kulturno enoto s skupnim, edinstvenim književnim jezikom. Da bi ne bilo naspotovanja in ljubosumnega prerekanja zaradi imena in da bi novi skupni jezik južnih Slovanov označil splošneje, ga je krstil s ilirskim imenom. Tega imena se je že svoječasnno poslužil Napoleon s svojimi "ilirskimi deželami". Gaj se je nađejal, da bo v ilirskem imenu združil vse južne Slovane v en sam narod z enim književnim jezikom. Leta 1835 je Gaj razglasil, da je "treba sedaj prenehati z brenkanjem vsak na svojo struno. Liro je treba spraviti zopet v edinstveno skupno soglasje s strunami, ki so: Koroška, Gorica, Istra, Kranjska, Štajerska, Hrvaška, Slavonija, Dalmacija, Dubrovnik, Bosna, Črna gora, Hercegovina, Srbija, Bolgarska in Spodnja Ogrska."

Nekateri mlade slovenske rodoljube je ilirska zamisel silno navdušila, zlasti visokošolce, ki so bili doma v bližnji hrvaške meje in so se šolali v Varaždinu. Eden največjih slovenskih kulturnih delavcev koroški rojak, Matija Majar Ziljski je zagovarjal misel, da bi se slovenska, hrvaška, srbska in bolgarska podnarečja združila v en sam književni jezik. Ilirizem je prišel prekasno. Slovenci so izjavili, da "Slovenci slovensčine ne bodo opustili." Tudi Srbi so se po večini izrekli zoper to, da bi opustili svoje staro čestitljivo ime.

Čop in Prešeren sta slovenskemu jeziku dala že tako močne temelje, da jih ni bilo mogoče več izruvati. Proti ilirizmu pa so nastopale tudi avstrijske oblasti, ki so naslutile, da se za njim skriva veleslovanska miselnost, ki bi lahko omajala temelje avstrijske države.

O kakih novi jugoslovanski zamisli po ilirskem neuspehu ni bilo med Slovenci dolgo nič slišati. Šele okrog leta 1870 je zopet vstala želja - ki jo je narekoval strah pred bodočnostjo - da bi se maloštevilni Slovenci naslonili na kak večji slovanski narod. Najprej so se mladi slovenski izobraženci nav-

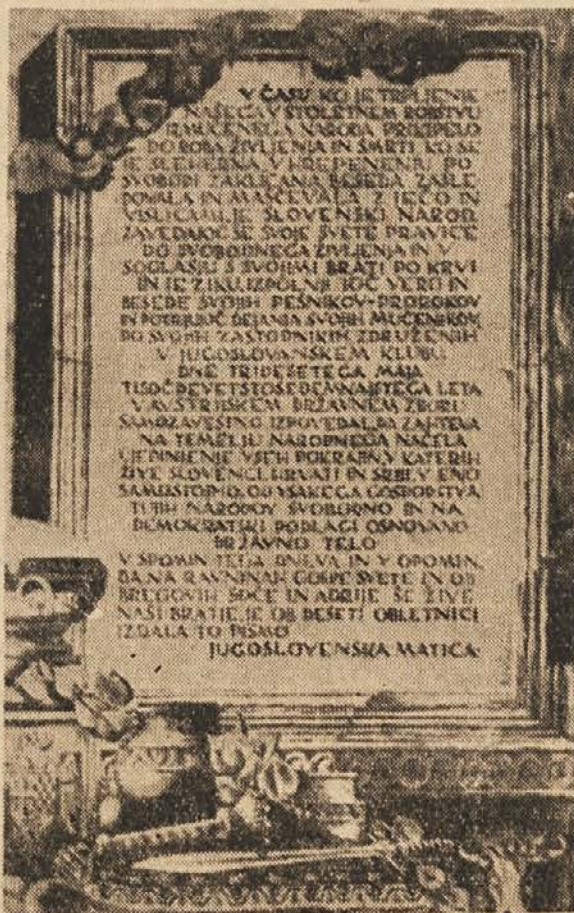
duševali za ruščino, ker jim samosvoja pota Hrvatov, ki so svojo politiko uravnavali preveč po zgledu Madjarov, niso bila všeč. Pozneje okrog l. 1870 pa se je ponovno sprožilo vprašanje jugoslovanske skupnosti in sicer tako, da bi se imeli Slovenci in Hrvatje strniti v eno. Ostalo pa je samo pri razgovorih. Vendar so ta pogajanja bila stvarnejša, ker v politične zadeve niso mešali jezikovnega vprašanja. Vstaja v Bosni in Hercegovini l. 1875 je ponovno razplamtela jugoslovansko misel. Mnogo so k temu pripomogli slovenski tabori, ki so krepili narodno zavest in predvsem dajali duška narodni zahtevki po Zedinjeni Sloveniji.

Od tega časa pa vse do izbruha svetovne vojne ni jugoslovanska misel več zamrla med slovanskim narodom, pač pa je dobivala čim dalje bolj konkretne oblike. Posebno balkanski vojni sta napravili velik korak naprej. - V 27. marčevski številki "Bazovice" je o teh dogodkih več govora. - Z izbruhom prve svetovne vojne so se politični krmarji avstro-madjarske monarhije dobro zavedali, da bo izid te vojne definitivno rešil vsa narodnostna vprašanja stare monarhije. Z zmago Avstrije in Nemčije bodo Nemci zavladali celotni monarhiji. To se pravi, da bi se v tem slučaju zgodilo to, kar se je zgodilo v teku te vojne. Saj je Hitler svoj koncept po razkosanju slovanskih narodov zasnoval na načrtih viljemovske Nemčije. V nasprotnem slučaju bo avstro-madjarski nestvor razpadel v svoje sestavine in se organiziral po lastnih potrebah in političnih zamislih. - Avstrijski državniki so se dobro zavedali vseh teh rešitev, zato so tudi v tem smislu postopali. Vsako izven germansko politično koncepcijo so preganjali kot veleizdajo. V nekoliko manj barbarskih izvedbah se je v naših deželah dogajalo v bistvu vse to, kar se dogaja danes. Strah pred porazom je seveda Hitlerjev razbojnikom narekoval še znatno okrutnejša sredstva. Prusjaški vandali so prepričani, da zadoštuje, če narodu pobiješ njegove glavne voditelje, pa je stvar likvidirana. Hitler meri svoje sklepe po vzorcih prusjaških telebanov, ki v svoji nadorganiziranosti in naddiscipliniranosti ne poznajo drugega kot ukaz. Če jim spodmakneš tistega, ki te ukazuje deli, razpade ves organizem. Pri zrelih narodih pa ni tako. Če izgubi svoje voditelje je gotovo strahovito prizadet, ali narodov nagon preboli tudi take praznote, sledeč naukom onih, ki so ga vodili.

V prvih letih svetovne vojne je politično delo Slovencev, vsaj na zunaj počivalo. Avstrijski zaporji in vešala so zatrla javno izpovedovanje narodnih političnih zasnov. Avstrijski parlament je bil zaprt. Politični voditelji, v kolikor niso bili v zaporih, so bili vpoklicani ali drugače obsojeni na molk. Posebno je bilo težko stanje ob časih pogostih in navidezno velikih zmag prusjaško-avstrijskih armad. Vse je potekalo tako, kakor v sedanjih časih. Jugoslovanski rodoljubi so pričeli obupavati nad zmago zaveznikov. Prusjaške armade so držale dve tretjini Evrope v svojih kremplih.

Ali čas je potekal, čas, ki je bil zaveznikom tudi takrat najzvestejši zaveznik in pomočnik. Blo-

(Nadaljevanje na 2.str.)

(Nadaljevanje s 1.str.)

kada je čedalje ostrejšje pritiskala na prusjaško-avstrijske želodce in tudi ostale sirovine za izdelavo vojnega materiala so kopnele z veliko naglico. Stvari so se za zaveznike na notranji fronti pokojne monarhije čedalje ugodnejše razvijale. Tedaj pa je meseca marca 1917 revolucija strmoglavila carski absolutizem v Rusiji. Postavila je načelo, da se sklene mir brez aneksij in brez vojnih odškodnin na podlagi neodločbe narodov. Samo odločba narodov je vlila avstrijskim narodom, zlasti pa slovanskim, nove nade in novega poguma. Dasi je kapitulacija ruskih armad porazno prizadejala zaveznike, vendar je ravno iz ruskih step prihajal razkroj najprej v Avstrijo, pozneje tudi v Nemčijo. Po miru v Brest Litovskem so se pričele vračati v domovino ogromne množice vojnih ujetnikov, ki so prinašali s seboj revolucionarne kalii, ki so se zlasti na bojiščih širile z epidemično hitrostjo. V vojno pa je vstopila v tem času tudi Amerika.

Notranje razmere so postajale v Avstriji čedalje nezdržnejše. Novi avstrijski cesar je uvidel, da brez sodelovanja parlamentarcev ne bo mogoče pomiriti razgibanih avstrijskih narodov. Zato je sklical k zasedanju poslansko zbornico za 30. maj 1917. Jugoslovanski poslanci v avstrijskem parlamentu so se dobro zavedali zgodovinske dobe in svojega političnega poslanstva pred narodom in zgodovino. Takratni čas je k sreči našel velike ljudi. Vsi jugoslovanski poslanci so se združili v enoten jugoslovanski klub. Na predlog pokojnega dr. Janeza E. Kreka so jugoslovanski po-

slanci vzajemno s Čehi in Rusini ob otvoritvi parlamenta sklenili s slovesno izjavo ponoviti svoje državopravne zahtevke. Klubov predsednik je zato na prvi seji dne 30. maja 1917. leta podal izjavo, ki povdarja zahtevo, da se na temelju narodnostnega načela in hrvaškega državnega prava, združijo vsa ozemlja monarhije, koder bivajo Slovenci, Hrvatje in Srbi, v samostojno državno telo, ki boji pristoje vsakega narodnega gospodarstva tujcev in osnovano na demokratski podlagi.

Majska deklaracija, kakor imenujemo to zgodovinsko izjavo v dunajskem parlamentu, se sklicuje na narodno in (po želji dalmatinskih pravašev) na zgodovinsko državno pravo. Majska deklaracija je ustvarila prve temelje bodoči skupnosti Jugoslovanov. Majska deklaracija je bila prvna očita izpoved slovenskega naroda po zedinjenju in prvi korak k uresničenju slovenskih pobud, da postanejo Slovenci državni narod. Deklaracijsko gibanje, ki je temu sledilo z vso mogočnostjo, je vlilo našemu narodu potrebno moralno silo za izvojevanje vseh njegovih poznejših zamisli.

Naš narod v suženjstvu se današnjega dne pred četrto stoletja spominja z živo zavestjo, da se mu po težkih in strašnih preizkušnjah, po neizmernem trpljenju, vendar le bliža nova doba, tista, po kateri bo deklaracijska zahteva ostvarjena v njeni najširši zamisli. Naš narod se ravno v teh trenutkih in ob teh spominih z vso upravičenostjo tolaži, da bo njegovo sedanje trpljenje poplačano s popolnim in trajnim združenjem vseh Slovencev in vseh Jugoslovanov v novi, veliki, skupni domovini.

Ruska zima - dober general

Šele sedaj pronicajo k nam poročila o strahotah letošnje zime. Vse to kar smo poslušali v zimskih mesecih na radiju, čitali v časopisju ali zvedeli na kakršen koli drug način izgublja na svoji vrednosti pri čitanju poročil izvedencev in strokovnjakov takozvanega vremenoslovja.

Hitler je že pred izbruhom sovražnosti na Poljskem mobiliziral vremenoslovce, ki so pazljivo zasledovali vremenske spremembe v vseh delih sveta in na podlagi takih opazovanj več ali manj točno napovedovali vreme za ves mesec v naprej. Na ta način so postala vremenska poročila vojaška skrivnost in kmalu po nastopu vojne so posamezne države prepovedale objavo vremenskih podatkov. Za take slučaje je imel Hitler na razpolago svojo peto kolono, ki je redno pošiljala vremenske podatke osrednjemu vremenskemu uradu v Berlin. Ves svet, zlasti pa vojaški strokovnjaki, so se začudili, da je Hitler prišel s svojim napadom na Poljsko 1. septembra. Mesec september je na področju Poljske države skoro najbogatejši mesec na padavinah. L. 1939 pa je bilo ravno v tem mesecu najlepše vreme, ki je v mnogem pripomoglo prusjaškim hordam do vojaških uspehov.

Tudi pri naslednjih nacističnih vpadih na ostalo Evropo je Hitler pred vsakim novim udarom povprašal vremenske preroke o zadržanju vremena v prvih tednih novega napada. Tako je postopal tudi pri napadu na Rusijo. Tu je prusjaška vremenska znanost odpovedala. Nekateri vremenoslovci so sicer na podlagi statističnih podatkov prerokovali, da bo zima 1941/42 izredno ostra in so svoja prerokovanja utemeljevali z različnimi ugotovitvami, ki niso brez vrednosti.

Deset in desetletna opazovanja in primerjanja vremenskih podatkov, so dognala, da so vremenske razmere v mnogem odvisne od sončnih peg in stanja ozvezdij ob določenem času. Sončne pege so madeži, ki jih pokazuje sonce (seveda so vidni samo s pomočjo posebnih daljnogledov v zvezdarnah) ob določenih časovnih razdobjih. Te pege nastanejo zaradi strahovitih potresov v notranjosti sonca, ki trajajo včasih zelo dolgo, drugič pa je zopet njihovo delovanje zelo kratko. Lahki imajo v Bendandi v bližini Paence zvezdarno, ki je že meseca oktobra 1938. leta ugotovila, da kaže sonce na svojem vzhodnem robu eno izmed največjih peg, ki so jih sploh kdaj zapazili. Vremenoslovci so že takrat napovedali neko daljše razdobje deževnih poletij in zelo ostrih zim. Od tega časa dalje, pravijo zvezdogledi, se sonce še ni umirilo. Na soncu nastajajo prirodni pojavi ogromnega obsega, ki seveda niso brez vplivov na našo drobno majhno zemljico.

Vremenske razmere pa so v mnogem odvisne tudi od stanja ozvezdij ob določenem času. To resnico so spoznali že naši prastari predniki. Mokra leta so nastopala vedno takrat, če je Jupiter pri poletu v vseмирje letel pred soncem, ki drvi proti Herkulesovem

ozvezdju in pri tem privlači nebesni znamenji "ribi" in "vodnarja". Naši predniki so zato ti nebesni znamenji imenovali kot "mokri". Nasprotno pa veljata nebesni znamenji "lev" in "devica" kot "suhi" znamenji.

Po nekaterih pravilih, ki so jih osvojili razni raziskovalci, je treba računati z mokrimi poletji in ostrimi zimami, polnimi snega, če jo veliki planeti, zlasti Jupiter in Saturn, potegnejo skozi "mokra" nebesna znamenja. To se je v resnici zgodilo lansko leto. To pravilo še znatno pridobi na svoji veljavi, če se obenem tudi Venera giblje v isti smeri. Tudi to se je zgodilo pozimi 1941/42.

Raziskovanja so na podlagi statističnih podatkov nadalje ugotovila, da se v časih povečanih sončnih peg pojavljajo na naši zemlji fizikalne spremembe. Tako pravijo ta raziskovanja, da imajo ogromni ognjeniki na soncu (sončne pege povedo namreč, da bruhajo v teh časih ogromni ognjeniki na sončni površini) velik vpliv na morsko valovanje na naši zemlji, ki neugodno vpliva na vremenske razmere. Obenem pa ti ognjeniki povzročajo velike magnetične motnje na naši zemlji, ki povzročajo potrese, delovanje ognjenikov itd.

Sončne pege so mnogokrat pet do desetkrat tako velike, kakor je naša zemlja, zato nam bo njihov vpliv lahko razumljiv.

Vse te lepe stvari so vremenoslovci točno razložili svojemu gospodarju v mesecu juniju lansko leto. Ali Hitler ne bi bil prvi zli duh človeštva v sedanjih zgodovini, če bi poslušal znanstvenike in učenjake. Njega je sama božja previdnost postavila - to so njegove trditve - na zemljo in se zato pokori samo svoji trmoglavosti in svoji mrčni duši.

Hitler je mislil, da bo z Rusi opravil, kar na hitro roko. Tako pač, kakor je to šlo po ostalih delih Evrope. Ali v Rusiji je naletel na nasprotnika, ki je bil ravno tako pripravljen na vojno kakor on sam. Sili sta bili izenačeni. Prusjaška nepremagljivost je dobila prvo pošteno brco.

Poročila iz Nemčije pravijo, da je bila ruska zima v resnici eden najsposobnejših generalov v sedanjih vojni, čeravno so Prusjaki lansko leto trdili, da ta general ne zasluži v nemški vojski niti naredniškega čina. Sedaj nemški listi po vrsti obdolžujejo nemške vremenoslovce, da so oni krivi, da je nemška vojska pretrpela v Rusiji tako strašne izgube. Nevtralni opazovalci na ruski fronti so namreč ugotovili, da je imela nemška vojska v zaledju petkrat tako velike izgube, kakor pa na fronti skozi polnih pet mesecev ruske zime. Ta svoja poročila so šele sedaj vtihotapili v tujino. Izgube cenijo ti poročevalci na poldrug milijon ljudi. Nemci pa so izgubili zaradi ostre zime tudi ogromne količine vojnega materiala, zlasti motornih vozil vseh vrst, propadle pa so tudi neizmerne količine živil. Posevki pa so utrpeli tako škodo, da pričakujejo najslabšo žetev.

Dva namišljena Napoleona

Vsako stoletje v zgodovini človeštva vrže na površje nekaj ljudi, ki se v mnogem razlikujejo od povprečnih zemljanov. Nadpovprečnost teh "izvoljenec" je lahko človeštvu koristna, ali pa tudi škodljiva. Koristnim nadpovprečnim zemljanom, ki se od ostalih ljudi dvigajo iznad povprečja, največkrat zaradi svojih duhovnih kakovosti, pravimo, da so genijalni. Imamo pa v zgodovini človeštva ljudi, ki jih označujemo za genijalne, čeravno niso človeštvu zapustili prav nobene trajne vrednosti. V svoji dobi so izvršili nadpovprečna dejanja, ki so mogoče zaposlila velik del takratnega sveta; s prožnostjo svojega duha, z izredno trdnostjo volje, z vratolomno drznostjo in preziranjem vseh moralnih in človečanskih zapovedi so drveli za ciljem in ga dosegli. V mnogih slučajih so s svojimi dejanji vtili strah v srca ostalega človeštva, obenem pa so s svojimi uspehi, ki povprečnemu človeku zmeraj ugajajo, našli dovolj občudovalcev in še več priljencev. - Take vrste mož je bil v svojem času tudi Napoleon, ki ga zlasti vojaški krogi prištevajo med najbolj genijalne vojskovodje človeške zgodovine. Literatura vojne umestnosti navaja skoro na vsaki strani Napoleonovo ime. Njegove vojaške vrline imajo še danes veljavo, kljub popolnemu preobratu v uporabi orožja, motornih vozil itd. - Največji raziskovalci Na-

oleonovega življenja pa so ugotovili, da se je Napoleon dosti več bavil s politikom, kakor pa z vojno. Napoleonove vojne so pač razrušile tedanjo Evropo in popolnoma predrugačile meje posameznih držav. Ali njegova politika: trda, nepostena in brezobzirna za koristi splošnega človeštva, je po njegovi smrti razbrisala vse njegove uspehe. Te besede je napisal že pred nekaj leti angleški raziskovalec in podkrepil svoja izvajanja še z naslednjimi stavki: Napoleon je zrasel iz revolucije, bil je otrok vstaje in upora in ni poznal ljubezni do bližnjega ter ni imel srca za človeštvo. Kot zmagovalc in politik se ni zmenil za bolečino človeka. Bil je vzoren učenec in posnemovalec tiste takratne politike in diplomacije, ki je menila, da je treba le tako dolgo držati besedo, dokler je to koristno lastnim političnim namenom.

Napoleon je delil narode sebi in svojim pajdsem ter se ni pri tem prav nič oziral na njihove pravice in potrebe. Delil jih je v glavnem zato, da si je pridobil novih dohodkov za vzdrževanje dvora in da je z njimi plačeval "zveste" petoliznike. Pri nekem sporazumu z Italijo je dejal: "Potrebujemo to pristanišče zato, da pritismo na Turčijo in da postanemo gospodarji Jadrana." In dalje: "Ljudje ne vedo, kakšne so misli vojaka. Človeku, kakršen sem jaz, ni dosti mar življenje milijonov ljudi." Odkrito je izjavil: "Ljubim oblastnost, kakor ljubi umetnik, ki je zaverovan v svoje gošči." In da je bil zadovoljen ta "umetnik" je moralo umreti na milijone ljudi.

Prva svetovna vojna je zadala človeštvu najtežje moralne udarce. Imperijalistične pobude Viljemovske Nemčije so mobilizirale na desetine milijonov ljudi. Ti milijoni so v nad štiri letni borbi ugonobili ne samo ogromne množine materialnih človeških pridobitev, pač pa je ta boj na življenje in smrt evropskih narodov, v veliki meri porušil moralne vezi takratnega evropskega človeka. Proti koncu prve svetovne vojne je prišlo na vzhodu do socialne revolucije. Ta revolucija ni ostala brez vpliva na ostali svet. Zlasti pa je našla ugodna tla med premaganci in tudi med tistimi, ki sta jih grizlala zavist in domišljija, da niso bili dovolj poplašani ob zaključku prve svetovne vojne.

Tako sta tudi Hitler in Mussolini zrasla iz revolucije, oba otroka vstaje in uporov. Kričava ulica ju je rodila in iztisnila na površino. Revolucija na vzhodu je razgibal narode in jim vlila sokove upora, ki jih ni bilo težko napeljati v mogočne reke najnižjih nagonov.

V Italiji so v času mirovnih pogajanj kratkovidni in zaslepljeni državniki krčevito hlatali po tuji slovenski zemlji, ki za rešitev laškega populacijskega vprašanja, ni imela nobene veljave. Medtem-

ko so "reševali" Primorje, Istro in Dalmacijo, so si ostali zavezniki razdelili sovražnikovo dedščino v izvenevropskih področjih, brez Italije. Ta ozemlja bi pač mogla odpreti laški ljudski prenasičenosti primerno ventilacijo. Ko je bila dedščina likvidirana, je laško ljudstvo spoznalo, da v Istri in Primorju ne more biti kruha za lačne laške želodce. Ulica je zakričala, na čelo se ji je postavil napol izobraženi južnjak - socialist Benito Mussolini. Ulica, ki ponavadi rešava politična vprašanja s pestjo, ga je vodila, in tako je tudi naše stoletje rodilo prvega - Napoleona. Genijalni komedijant je s svojo neomejeno domišljavostjo in z uporabo nasilja hipnotiziral navadne množice italijanskega naroda in jih v poldrugem desetletju pripravil do tega, da ustvari iz zamgljene fašistovske miselnosti - novo vero. Množenstvena sugestija, ki ji laški značaj in temperament tako rada podlegata, je seveda vplivala tudi na zunanji svet, ki je iz strahu in tudi iz oboževanja novega modnega proizvoda - fašizma, podzavestno pomagal utrditi novo miselnost. Da bi fašizmu podelili neko mistiko, kajti kljub drago plačeni reklamni, ni bilo in ni tudi sedaj v njem nobene trdne ideologije, so njegovi utemeljitelji pričeli z gonjo proti vsemu, kar bi moglo konkurirati njihovega novemu nauku. Proti katoliški veri niso nasto-

pali preveč odkrito, ker bi bil tak boj v državi, kjer biva sam poglavar cerkve le preveč nepopularen. Zato pa so se s podvojenimi silami vrgli na narodne manjšine, zlasti Slovence in Hrvate, v začetku tudi na tirolske Nemce. Ta boj pa je zaposlil samo obrobne fašiste, zato so napovedali neizprosni boj komunistom, socialistom in prostozidarjem. Končno so podkrilatico: "Kdor ni z nami, je proti nam!" zatirali vse in vsakogar.

V sedanjo vojno je posegel rimski Napoleon v trenutku, ko je mislil, da je vojne že konec. Na vojnem polju rimski Napoleonček ni imel sreče, ker on je genijalen samo v komediji, ki je dobra za domačo uporabo in tudi tam samo za omejeno dobo časa. Za tujski promet se je svetu odložil za nekaj desetletij. Nekaj stotisoč Lahov si je ogledalo Abesinijo, okrog pol milijona jih je na potovanju po Afriki, Indiji, Avstraliji, Kanadi in na angleških otokih. Nekaj stotisoč jih je za krajši odpočitek na Balkanu, v Sloveniji in Dalmaciji. Kot vzorec brez vrednosti jih je nekaj celo na Ruskem. V zadnjem času hoče rimski Napoleonček tudi na Korziko. Tu je bil rojen njegov vzornik Bonaparte. Mogoče je vendarle nekje na Korziki ostalo še nekaj drobtin napoleonijade, da bi z njo pomladil svojo zarjavelo genijalnost. Ali rimski Napoleonček je najbrže pozabil, da Korzika ne prenese nobene nelojalne konkurence.

Eno je gotovo. Rimski Napoleonček bo pozabljen, še predno bo konec njegovega pustolovskega življenja. Zgodovini bo poslužil kvečjemu za "genijalno karikaturo."

V premagani Nemčiji so vplivi ruske revolucije našli najrodovitnejša tla. Prusjaška nadutost, ki je hotela zagospodariti vsemu svetu, je bila krepko potlačena. Ali Prusjaki imajo trde butice. Zmagovalni zavezniki so na to dejstvo pozabili. Namesto, da bi jih v samem Berlinu temeljito poučili, da je bila vojna za nje izgubljena, so dopustili, da vojni dogodki z vsemi svojimi grozotami in trpljenjem gredo mimo prusjaških mej. Če bi zavezniki pregazili prusjaško zemljo po prusjaških vzorcih v Belgiji in vzhodni Franciji, potem bi jim pač lahko temeljito pokvarili veselje do novih bodočih vojnih strahot. Na žalost se to ni zgodilo in tako ni bilo treba mnogo iskanja, da se je našel človek, ki je ulici zakričal: Dol z versejakim diktatom! Vsa poveljna Nemčija do Hitlerja 1933 je bila prevrta in sleparija zaveznikov, ki so prusjaškim utvaram pod krinko socializma, weimarske ustave itd. gladko nasledili.

Nemčiji je zagospodoval Adolf Hitler, avstrijski korporal, po poklicu sobni slikar. Lahko pa bi bil to tudi cestni pometač Hans Schulze. Takih "genijev" je

(Nadaljevanje na str. 4)

(Nadaljevanje s 3.str.)

prusjaško pleme rodilo v vseh časih. Kdorkoli je že, na pripravljen gumb prusjaškega imperijalizma pritisnil, mu je bil uspeh že v naprej zagotovljen. Hitler nemškega naroda v nišmer ni preobrazil. Ta narod je bil tak, kakršen je danes, že od praziveka. Vsak povprečni Prusjak je krvoločen tako napram svojim rojakom, kakor napram tujcem. Vsak povprečni Prusjak drži svojo besedo toliko časa, dokler je to njemu koristno. Nadutost vsakega Prusjaka sega do neba. Prusjak je edini še v Evropi živeči divjak, polišpan s civilizacijo. V svojih živalsko-barbarskih nagonih se v nišmer ne razlikuje od divjih Hunov. V Hitlerju je ta barbarizem posebljen do najvišje stopnje.

V Hitlerju je vsekakor nekaj Napoleonovih nagnov, ki jih je našel angleški raziskovalec. Hitler je delil narode sebi in svojim pajdašem in se pri tem ni nič oziral na njihove pravice in potrebe. Ali v tem je Hitler Napoleona celo prekosil, on je ista ozemlja obljubljal hkrati trem korumpiranim narodom. Hitler je iznajditelj najbolj sramotnih političnih zločinov, ki jih pozna človeški rod. In tudi v naslednjem se ugotovite angleškega raziskovalca glede Napoleona vjemajo s prusjaškim Napoleonom. Hitlerjeve vojne so pač razrušile Evropo in popolnoma predrugačile meje posameznih držav. Ali njegova politika: trda, nepoštena in brezobzirna za koristi splošnega človeštva, je izbrisala vse njegove uspehe, še predno ga je dohitela pravična kazen.

Gotovo ne bi bilo pametno, če bi si zakrivali oči pred Hitlerjevimi uspehi. Ali še bolj nespametno je njegove uspehe pretiravati. Vse to kar se je v Evropi zgodilo v zadnjih letih ni nič drugega kot nava-

den roparski napad, ki ga v človeškem življenju pogostokrat srečamo. Zaradi tega pa zločinca še ne prištevamo med genije, če je bil hišni gospodar tako nepreviden, da ni zaklepal vrat, ali je celo opazoval bandita, kako se pripravja na zločine, pa se zato ni zmenil, ali se celo njegovim naklepom rogal.

Od trenutka dalje, ko je Hitler zavzel oblast nad prusjaškimi rokomavhi je bilo vsem evropskim državam znano, kaj Hitler namerava. Posebno dobro so bile poučene velike države. Ali na žalost so vodilni državniki velesil znatno previsoko cenili svoje državniške sposobnosti in se prav posebno slabo izkazali kot preroki. Vsemu svetu je danes znano, da sta bili Anglija in Francija prav dobro poučeni o vseh Hitlerjevih pripravah, ali državniki obeh velesil so bili uverjeni, da ne pride do vojne in da vojni poročevalci strašno pretiravajo. Obe državi sta se trudili, da vojno preprečita, največkrat tako, da so njihovi državniki enostavno vtaknili glavo v pesek. Kako je tako naziranje škodljivo, so pokazali dogodki.

Hitler bo v zgodovini živel kot večer opomin vsem evropskim narodom, da je prusjaško pleme največji sovražnik človeškega rodu in da je potrebno v bodočnosti stalno imeti to oceno pred očmi. Vsako naselje v Evropi, naj po končani vojni postavi spomenik, v katerem naj bodo za vse večne čase ovekovečeni strašni zločini, ki jih je pod taktirko Hitlerja izvršilo divjaško prusjaško pleme. Vsak pripadnik prusjaškega plemena, naj po vojni nosi poseben viden žig, da se ga bodo mirni Evropejci znali izogniti kot okuženega gobavca. Le na ta način bo človeštvo obvarovano novih nesreč v bodočnosti in bo lahko v delu in miru posvečalo svoje sile blaginji človeka.

Perpetuum mobile

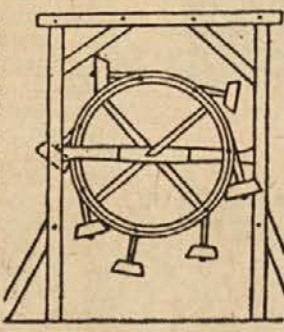
Ena najbolj neobičajnih nalog, s katero se je kdajkoli pečal človeški duh, je perpetuum mobile. Več stoletij se je trudilo z njim brez števila učenjakov in neučenkavov. Končno je znanost spoznala bistvo problema in uvidela, da ga ni mogoče rešiti. Kljub temu jih je še danes mnogo, ki se brez ozira na znanstveno pojmovanje bavijo s to idejo, in kar je najbolj zanimivo, celo znanost se je ponovno znova začela pečati z njo.

Kaj je perpetuum mobile? Po svojem imenu mehanizem, ki se večno giblje in ne potrebuje novega pogona, če se je začel gibati. Poleg tega naj bi perpetuum mobile prenašal svoje večno gibanje tudi na druge stroje in aparate. Tako bi bil brezplačni in neprestani vir za delo, ki bi človeku ustvarilo paradizi na zemlji. Prav na to so mislili vsi problematiki, ki so se bavili s to čudno nalogo. Niso hoteli le prodreti v najtežje skrivnosti narave, ampak so hoteli postati tudi dobrotniki človeštva, predvsem pa sami bogati ljudje.

Perpetuum mobile je, kar se ideje same tiče, v glavnem zapledek srednjeveškega mišljenja, v nasprotju s drugim nalogam, ki se je z njimi pečalo človeštvo v preteklosti, n. pr. kvadratura kroga, delitev kota na tri dele, problem, ki so se pojavili že v starem veku. Najprej je omeniti perpetuum mobile iz 13. stoletja. Francoski inženjer in gradbenik, Vilard de Honnecourt (zidal je številne cerkve), je takrat izdelal načrt stroja, ki ga je imenoval skolo, ki se vrtilo samo od sebe (slika 1.). Obstojal je iz koleasa, ki se je vrtelo na vrtenju v brunastem ogredju. Ko strani oboda so viseli tolkači v obliki kladiv s težkimi glavami, ki so se pri gibanju koleasa izmenoma dvigali in po dvigu padali na kolečni obod. Pri vsakem udarcu naj bi tolkač koleasu zadal nov sunek in bi se zaradi tega kolo neprestano vrtelo — tako si je saj zamisljal iznajditelj.

Ni znano, če se je ta poizkus kdaj omenel. Bržkone se je iznajditelj prepričal, da si je preveč obljubljal od iznajdbe. Kajti delo, ki bi ga pridobili na eni strani koleasa, z udarjanjem kladiv, se izrabli s tem, da bi se na drugi strani kladiva dvignila. Ne preostane torej prav nič in kolo bi prav kmalu obstalo po sprejetem udarcu, ker trenje hitro uniči sprejeti pogon. Ker je Vilard de Honnecourt prežl to dejstvo, da iz nobenega mehanizma ne spravimo več dela ali gibalne energije, kolikor mu je nismo prej dali, je s tem napravil temeljito napako, ki jo imajo tudi vsi naslednji poskusi in tvorbe te vrste ter vede vse podobne načrte v blodnje.

Prav tako so s pomočjo težnosti skušali rešiti svoj problem še drugi, četudi na boljše načine, kakor ta primitivna prva tvorba. Izumljali so izredno čudna »padalca«, navadno zelo velika, da bi z njimi dosegli stalni padec težkih gnot in s tem pognali koleseje v stalno gibanje. Že so začeli uporabljati tudi vodo v ta namen. Slika 3.

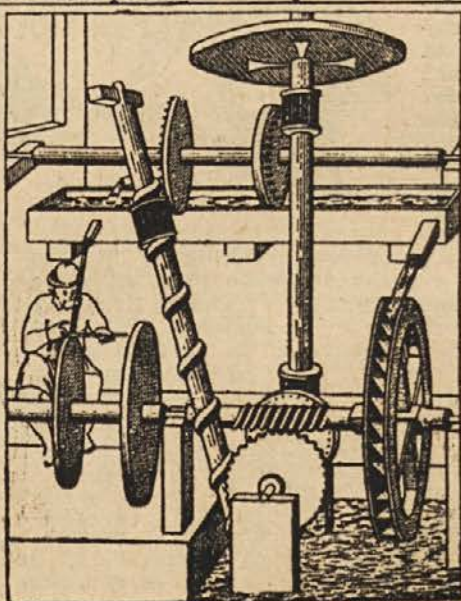

Sl. 1. Najstarejši perpetuum mobile iz 13. stoletja

nam kaže tak stroj, izdelal nekoga Italijana iz začetka 17. stoletja. Slika vam pojasnjuje njegovo idejo, kako je hotel stroj uporabiti za stalni delovni učinek, stroj namreč goni brusnik, ki ga delavec že uporablja. Slika 2. nam kaže perpetuum mobile z vodo okrog leta 1650, delo škofa iz Chestra, Johna Wilkensa, ki si je izmislil več podobnih tvorb, ni pa imel nobenega uspeha. Kljub vsem ostrouminim idejam in vsem jako umetnim mehaničnim tvorbam ni nikoli niti eden teh neštevilih strojev pokazal nagnenja, da bi se večno gibal in opravljal svoje delo. Nekaj sekund po začetnem pogonu so stroji obstali. Toda z veliko strastjo so nadaljevali s poskusi, da bi izrgali naravi veliko skrivnosti. Učejnjaki, duhovni, inženirji, mehaniki, zdravniki, lekarnarji, urarji, rokodelci — vsi so iskali perpetuum mobile. Mnogo teh izumov vidite še danes v muzejih kot dokaz iznajditeljske pridnosti.

Seveda so se pojavili tudi eleparji, ki so si hoteli pridobiti le denar. Eden takih je bil Dr. Orfyreus, ki je pokazal svojemu mecenu, nekemu nizkemu grofu svoj stroj, seveda mu ni izdal skrivnosti izdelka. Kljub temu, da so stroji neprestano parljivo stražili, je haje tekeli šest tednov ter gnil phalnic in padalo kladivo. Iznajditelja so zelo slavili, nekateri pa so že takrat sumili, da so stroji gnali skrivni pomagati. Danes vemo, da znameniti »Perpetuum mobile« Orfyreumce ni izpolnil nad svojega očeta.

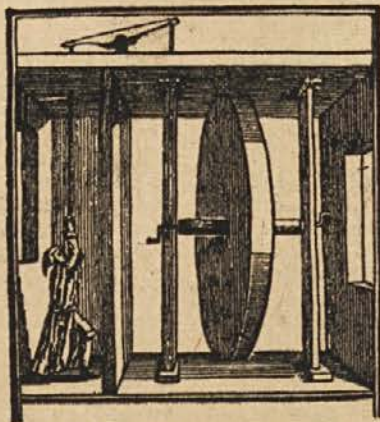
Tudi napredek znanosti in tehnike so skušali izkoristiti permobilisti. Gradili so električne in magnetične stroje, tudi take z uporabo elastičnih peres, ali take, ki bi jih gnala lasovita moč in razirjanje toplote. Najrež so imeli s temi poizkusi oprava znanstveni inštituti zaradi ocene. Ko pa je pariška Akademija l. 1775 prenehala s ocenami poizkusov kakor kvadratura kroga itd., je obenem zapisala tudi perpetuum mobile na indeks. Seveda smrtni udarec znanstvenega dognanja za nemogočnost stroja perpetuum mobile je zadal v sredini preteklega stoletja šele nemški zdravniki in naravoslovci Robert Mayer s svojim zakonom

Sl. 3. Perpetuum mobile iz l. 1629

je še nekaj toplote in v neizmernih vodnih množinah naših rek, jezer, morij je ogromno toplote, več kot v vseh promogovnikih sveta. Ta toplota pa ima nizko temperaturo zato je ni mogoče uporabiti za tehnične namene. Če bi se po posrečilo, da bi iz mrzle morske vode, recimo 10 stopinj zvišali temperaturo na 100 stopinj, bi imeli s tem aparatki bi svojih okolici stalno jemal toploto, ki bi jo mogli brez pomoči gorji uporabiti za vse naše silostroje.

Ta perpetuum mobile druge vrste, ki bi toploto nizke temperature spreminjal v tako visoko temperaturo in s tem v tehnično koristno obliko. Ni pri tem logičnega protislovja njegovega srednjeveškega predhodnika: noben pridobivati dela iz nič, temveč iz toplote nizke temperature, ki nas obdaja. Kaj pravi o tej ideji znanost? Izrabila se previdno in odreka možnost tudi pertuuma mobile druge vrste, toda samo zaradi tega, ker po izkušnji toplote ne prehaja sama, to se pravi brez delovnega napora, iz nizke visoke temperature. Logične nemogućnosti pa ne more teje ideji oporekati tudi eksaktna znanost, samo na podlagi izkušnje trdi, da je kaj takega nemogoče. Toda naše izkušnje niso tako neizpremenljiva resnica kakor temeljni zakoni narave. Zato morejo kljub oficijelnemu razlaganju znanosti mnogi naravoslovci, fiziki in tehnološki prepustiti prsto pot iznajditeljski zamisli. Reči celo moremo, da bi se ta problem mogoče rešiti, pa bodi to v kakršnokoli obliki. Iznajditeljem torej, četudi so imeli s perpetuum mobilom starega načina še tako slabe izkušnje, ne čje so doživeli še tako velika razočaranja, se še vendar ponujajo prilika, da rešijo to težavno nalogo. Mogoče se jim rešitev tega problema laže posreči in morda so jim bodo misli, nakopane v glavi, lažje sprostile.

Sl. 4. Perpetuum mobile Orfyreumce

"Aha, zdaj ga imam!"

"Že spet figa!"

Sl. 2. Perpetuum mobile škofa Johna Wilkensa (1650)

Laški prisileznik zopet bakšivari...

Laški pohlepi po francoskem ozemlju so se v preteklem tednu z velikim povdarkom povečali. Poročali smo že v zadnji številki "Bazovice", da je Mussolini odpotoval na Sardinijo in da bi mogla biti ta njegova pot v zvezi z vprašanjem priključitve Korzike fašistovskemu imperiju. Medtem poročajo švicarski listi, da so Lahi koncentrirali veliko število udarnih čet v okolici S.Rema na ligurski obali. San Remo je oddaljen od Nice komaj 45 km.

Nadalje poročajo listi, da je del laške vojne mornarice v vodah Sardinije. Posebno veliko manjših edinic MAS so opazili v zadnjih dneh v Bonifacijskem prelivu, ki loči Sardinijo od Korzike. V Cagliari so dospeli padalci.

Vse te priprave imajo lahko dva cilja. Mussolini je v tej vojni doživljal same vojaške poraze. Njegov ugled je v Italiji zelo omajen in nevtralni opazovalci so mnenja, da se mora v Italiji nekaj zgoditi, da bi se nezadovoljne množice potolažilo. Dejansko pa ni zelo verjetno, da bi se Mussolini lotil neke akcije, ki bi zopet lahko propadla, če bi se francoska ozemlja, po katerih sega Mussolini z orožjem, uprla laškemu napadu. Tak položaj bi bil Hitlerju, ki z vso vneto snubi Lavala vse prej, kakor pa vseh.

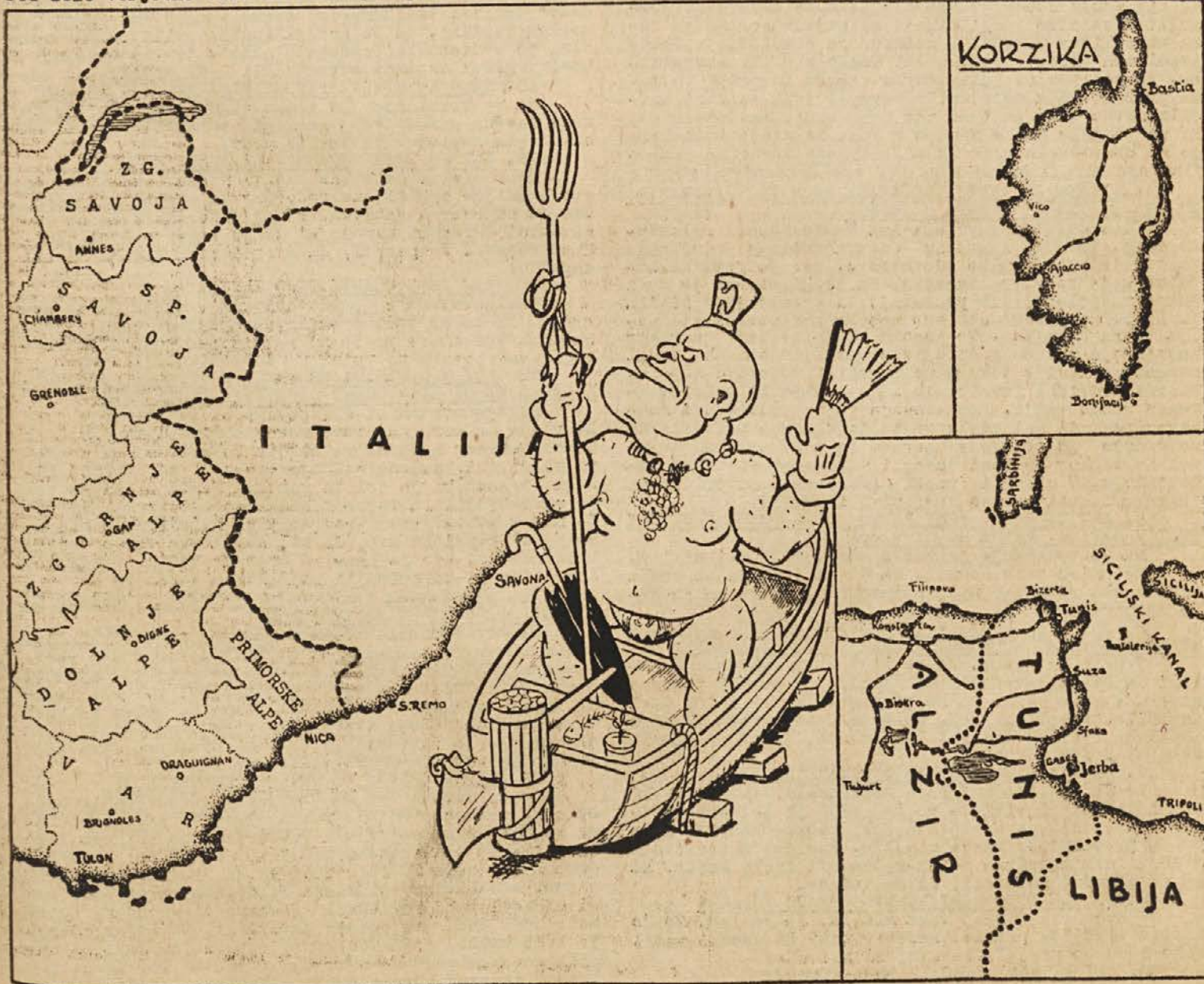
Drugi cilj, ki ga Mussolini zasleduje s svojimi vojaškimi demonstracijami proti Franciji pa je zelo verjetno ta, da so vse priprave samo komedija po nalogu Hitlerja, da bi na ta način Italija pritiskala na Francijo, da se z vsem in v vsem brezpogojno pokori zapovedim Berlina. Danes je Francija zopet v središču interesov obeh vojskujočih se skupin. Na francoskem ozemlju se bodo verjetno odigrali zelo važni dogodki. Prilike, ki smo jim priča skoro vsak dan kažejo, da je velik del francoskega naroda zelo nerazpoložen proti osovinskim silam. Če bi prišlo do kakih večjih vojaških operacij na zahodu, bi francoski narod zelo verjetno tudi aktivno posegel v borbo, kar

bi bilo za nemško ozadje precej nerodno. Hitler je spoznal kako veliko vlogo igrajo danes četniške in udarniške formacije v zaledju fronte. Zato je njegova nujna zahtevka, da se Francija podredi njegovi volji in da postane, če bi le bilo mogoče, zaveznik osovinskih sil.

Je pa mogoča tudi še tretja obrazložitev pomena laških vojaških priprav. Znano je, da je Mussolini napadel Grčijo ne da bi se popraj posvetoval o tej pustolovščini s Hitlerjem. Mislil je, da bi mogel nekaj podvzeti tudi na lastno pest. Takrat je bila Italija še precej samostojna v svojih manjših odločitvah. Od tega časa pa se je marsikaj spremenilo. Zaradi kuratele, ki jo Nemci z vso odločnostjo izvajajo nad Italijo je tudi Mussolinijeva zvezda v Italiji tako zelo zatemnela. Mussolini misli mogoče, da bi svojo priljubljenost vendar na nek način mogel zopet popraviti, če bi Lahe pomiril z Nico, Savojo in Korziko.

Naj se stvari razvijajo že po kakršnikoli poti, eno je gotovo, da bi kakršna koli akcija s strani Italije napram Franciji popolnoma spremenila položaj v Sredozemskem morju, ker je zelo verjetno, da bodo v dogodke same posegli tudi zavezniki, kar bi Hitlerju v tem trenutku ne bilo posebno dobrodošlo. Odstopitev Tunisa Italiji bi pomenilo odpreti pot Lahom in Nemcem v Tripolitanijo, ki bi na ta način lahko z mnogo večjimi možnostmi in manjšimi tveganji, oskrbovali armado v Libiji. Na ta način bi bila Egipt in z njim sueški kanal močno ogrožena. To pa morajo zavezniki preprečiti z vsemi silami. Zato nam je sedaj jasno, kakšen pomen ima znatno pojačeno angleško in ameriško ladjevje v Sredozemskem morju.

Južno afriški predsednik vlade, ki je bil pred nekaj dnevi na libijski fronti je dejal, da se bodo vojaške akcije na afriškem ozemlju v tem letu znatno pojačale. Ni izključeno, da je maršal Smuts pri tem mislil na dogodke, ki smo jih zgoraj omenili.

Sir Stafford Cripps: „Rusi pojdejo v Berlin!“

Sir Stafford Cripps, ki je bil več časa v Moskvi poslanik Velike Britanije, je založniku znane ameriške ilustrirane revije "LIFE" M.H. Luce-ju odgovoril na nič manj ko 20 vprašanj, ki mu jih je stavil ameriški radovednež. Zaradi zanimivosti, jih objavljamo.

Prvo vprašanje se je glasilo:

1. ALI SO SE VOJNI DOGODKI DOTAKNILI STALINA?

Stalin je že davno predvidel, da se bo morala Rusija braniti napadalcev tako na svojih zahodnih kakor tudi vzhodnih mejah. Zato je Rusijo dobro pripravil za obrambo. Nikdar ni računal, da bi mogla Rusija sama biti napadalec, čeprav je videl potrebo, da ima Rusija strateške meje. Stalno je mislil na to, kako naj bi se Rusija v miru dalje razvijala. Ko je v maju l. 1941 naslutil neposredno germansko nevarnost je prevzel predsedstvo vlade. Ko pa je vojna izbruhnila, je postal tudi še vojni minister. Njegov položaj se je s pričetkom sovražnosti tako utrdil, da je danes absolutni gospodar Sovjetske zveze. Mislim, da vojni dogodki njegove osebnosti niso v ničemer spremenili. Stalin je skozi in skozi realen državnik.

2. ALI VODI STALIN VOJNO OSEBNO?

Vse večje odločitve daje sam s pomočjo svojih številnih pomočnikov. Za vse odločitve nosi najvišjo odgovornost. Vso vojno strategijo vodi sam.

3. ALI JE PREMESTITEV RUSKE INDUSTRIJE V OZADJE V RESNICI ŽIVLJENJSKE VAZNOSTI?

To vprašanje rešuje dvoje nalog. Prva koristi Rusiji, druga škoduje Nemcem. Stalin je zapovedal preselitev celotne industrije v zaledje, v koliko je taka preselitev mogoča. V kolikor je nemogoča je treba popolnoma uničiti vse, kar bi moglo služiti sovražniku. Preselitev se je izvršila vzorno in proti vsakemu pričakanju uspešno. Danje propeetrovsk so Rusi uničili ravno tako pa tudi vse črnomorske ladjedelnice, ki so pozneje padle Nemcem v roke. Nekatero industrije so obratovala prav do poslednjega trenutka in so jih demontirali komaj nekaj ur pred prihodom Nemcev.

4. V ČEM JE RUSIJA MOČNEJŠA IN V ČEM ŠIBKEJŠA - KAKOR JE BILA OB VSTOPU V VOJNO?

Človeškega materiala ima Rusija danes relativno manj, zaradi izgub in odгона možkega civilnega prebivalstva v nemško ujetništvo, kar je proti določilom mednarodnih konvencij. Na drugi strani je tudi manj razpoložljivih področij, ki proizvajajo živila in sirovine zaradi obširne nemške zasedbe. Zlasti velja to za Ukrajino. Te izgube predstavljajo vsekakor zmanjšanje ruske gospodarske zmogljivosti. Na drugi strani so Rusi v teku vojne izvršili čudovite napore. Številno odlično izvežbanih in opremljenih vojakov je danes mnogo večje. Proizvodnja vojne industrije rudnikov pa tudi poljedelstva se je ogromno povečala. No vo orožje je prišlo v uporabo in v konstrukciji letal in tankov so Rusi dosegli naravnost epohalna izboljšanja. V obrambi proti germanski motorizirani "bliskovitosti" so se Rusi prvi izkazali.

5. ALI SE BODO RUSI RAVNO TAKO DOBRO OBNESLI TUDI V NAPADU, KAKOR SO SE V OBRAMBI?

Na to vprašanje je težko odgovoriti, ali mislim, da Nemci niso tako neumni, da bi verjeli, da bi mogla biti ruska ofenziva manj učinkovita, kakor pa je bila njihova obramba.

6. ALI BODO RUSI V PRIHODNJEM MESECU JUNIJU V RESNICI DVAKRAT MOČNEJSI, KAKOR PA SO BILI LANI?

Vedeti je treba, da so bili Rusi nenadoma napadeni in da je izvedba mobilizacije v Rusiji težavna stvar. V teku vojne pa se je vse to že v polni meri izvršilo. Prepričan sem, da bodo Rusi meseca junija imeli na bojišču dvakrat toliko moč, kakor so jih imeli ob pričetku vojne.

7. KAJ JE S POMLADITVIJO KOMANDANTOV?

To je posledica zdrave stvarnosti. Vsi zavezniki smo odločeni dobiti to vojno, zato je potrebno v to svrhu storiti vse. Če so starejši nesposobni, naj gredo in prepustijo mesta mlajšim. Rusija je izvežbala v številnih vojaških šolah močan oficirski kader, ki mu sedaj nudi možnosti, da se izkaže.

8. DO KAM BODO RUSI POSLALI SVOJO VOJSKO?

Glavni cilj, vsaj tako mislim, je Berlin. To je živčno središče pruske agresivnosti in nemške moči. V Berlinu bo prejela ob svoj zadnji udar.

9. ALI BI RUSI ZMAGALI BREZ POMOČI?

Mislim, da so Rusi uverjeni, da bi mogli zmagati tudi sami, vendar bi za to potrebovali več časa. Vem pa, da bi Rusi radi videli, da bi zavezniške armade

istočasno prestopile nemško mejo, kakor njihove čete, da bi bil na ta način nemški poraz popoln in vsa Nemčija pod zavezniško zasedbo. Na ta trenotek, ki lahko pride mnogo prej, kakor pa si marsikdo misli, moramo biti pripravljeni. Zgolj podpora Rusiji v orožju ne zadostuje.

10. KAKŠNE NAJ BODO BODOČE MEJE RUSIJE?

Ob zadnji svetovni vojni so Rusijo močno okrnili. V prvem razdobju sedanje vojne so Rusi zavzeli zopet stare strateške meje proti Nemčiji. Zdi se da bodo za Rusijo veljale kot definitivne tiste meje, ki so jih imeli meseca junija 1941. pred germanskim napadom. Nerodno bo vprašanje rusko-poljske meje, vendar lahko povem, da sta oba naroda prijatelja.

11. KAKŠNI SO VOJNI IN MIROVNI CILJI RUSIJE?

Ti cilji so isti kakor so cilji Velike Britanije in Z.A.D. Za sedaj najprej doseči popoln poraz nad napadalci, v mirnem času pa, kar najtesnejše sodelovanje v rusko-angleško-ameriškem bloku miru.

12. ALI BODO RUSI UVAJALI KOMUNIZEM V NOVOZASEDENIH PODROČJIH?

Na tistih področjih, ki jih bodo Rusi samo začasno zasedli, ne bodo uvajali komunizma.

13. KAKŠEN GOSPODARSKI SISTEM NAMERAVAJO UPORABITI NAPRAM NEMCIJI?

Rusi so vedno razlikovali med nacizmom in nemškim ljudstvom. Nacizem bodo uničili s koreninami vred, v nemške gospodarske prilike pa se gotovo ne bodo vmešavali.

14. KAJ JE Z RUSKO SVETOVNO REVOLUCIJO?

Ruski komunisti so prepričani, da so znašli boljšo obliko vladanja za dobro človeštva. Ali to še ne pomeni, da bi hoteli svoj politični vpliv za take rešitve veljati tudi drugim. Lahko vam povem, da mi je Stalin zatrdil, da bo Rusija vodila politiko, da vsak živi po svojem. Rusi računajo samo s tem, da bodo njihovi vzgledi uspehov vzpodbudili tudi ostale.

15. KAKO SI STALIN PREDSTAVLJA ANGLIJO IN USA?

Na to vprašanje je težko odgovoriti, ker je že moja lastna predstava o Angliji in Ameriki različna od mnogih Angležev in Amerikancev.

16. ALI JE VOJNA SPREMENILA RUSKI KONCEPT?

Kdor misli, da bi se Rusija mogla oddaljiti od svoje boljše zamišljene gospodarske organizacije, potem je odgovor negativen. Vojna je dokazala, da so Rusi edini evropski narod, ki se je uspešno uprl nemškemu napadu. To pomeni, da gospodarski sistem ni bil napačen.

17. KAJ JE Z OSAMELOSTJO RUSIJE?

"Boljševizem" so predstavljali v svetu ruski osedje, ki so se tudi trudili, da dokažejo osamljenost Rusije. Vprašanje pa še ni razčiščeno. Rusija bo vsekakor sodelovala po vojni v reorganizaciji sveta.

18. ALI MISLITE, DA SE RUSKI VODITELJI BOJE KOALICIJE, KI BI BILA ZMAGI NAPERJENA PROTI NJIM?

Takega strahu ni ali povdariti je treba, da ruska vlada ne more na hitro roko zbrisati mednarodnih odnošajev, ker niti ne ve kakšen bo položaj po končani vojni. Ali bomo še nadalje obsedeni od "boljševiškega strahu", ki je toliko pomagal Nemčiji, ali se bomo spreobrili in iskreno sodelovali z vsemi, ki želijo mir v svetu, kakor tudi solidno in primerno blagostanje. Prepričan sem, da bi sovjetska vlada pozabila na vse, kar je Ruse in Angleže ločilo v preteklosti, če bi se odločili za pošteno sodelovanje.

19. ZAKAJ RUSI NE PUSTIJO ZÁVEZNIKOV, POSEBNO PA VOJNIH OPAŽOVALCEV NA BOJIŠČE?

Ze moj zgornji odgovor posega v to vprašanje. Prijateljstva in zaupanja se ne ustvarjajo preko noči, posebno med onimi, ki so si bili do včeraj največji sovražniki. Vsi trije smo v preteklosti storili veliko napak. Nagnjenja za prijateljstvo so močna na vseh treh straneh. Naloga državnikov vseh treh držav je, da ta nagnjenja povišajo v iskrena prijateljstva, kar nam bo po vojni samo v veliko korist.

20. VLOGA RUSIJE NA MIROVNI KONFERENCI?

Ta je odvisna od prijateljskih odnošajev in medsebojnega sodelovanja z rusko vlado, še predno se bomo vsedli k zeleni mizi. Povdarjam, da so Rusi realisti in ne bodo nikdar dovolili, da bi se ponovili dogodki zadnjih 20 let. Tudi se ne bodo zadovoljili s sentimentalnimi oblikami trajnega miru. Če bomo tudi mi odločeni pogledati stvarnosti v obraz, potem bodo Rusi naši najboljši zavezniki. Po mojem mnenju je zelo važno, da ne odlagamo vprašanja, kako si zamišljamo mir prav do zadnjega trenutka, pač pa je potrebno, da preciziramo svoje odločitve. Bodočnost vsega sveta je vsaj za ano človeško dobo odvisna od tega, kar bo odločila mirovna konferenca. Zato je neobhodno potrebno, da so odločitve najboljše.

Izpod domačega latniba

POSLANICA KR.VLADE. Kraljevska jugoslovanska vlada je našemu narodu v domovini sporočila to-le: VLADA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE POOBlašča GENERALA G. DRAŽO MIHAJLOVIČA IN VSE NJEGOVE ZASTOPNIKE, DA LAHKO JEM-LJEJO OD NARODA DENAR, VOJNI MATERIJAL IN HRANO. ZA VSE TE NABAVKE LAHKO IZDAJAJO POTRDLILA, KI JIH BO KRALJEVSKA VLADA PO VOJNI IZPLAČALA DO ZADNJE PARE. POZIVAMO VSE SRBE, HRVATE IN SLOVENCE, DA PODPIRAJO GENERALA MIHAJLOVIČA IN NJEGOVE BORCE, KI SE BORIJO ZA OSVOBOJENJE NAŠEGA NARODA. GENERAL G. DRAŽO MIHAJ-LOVIČ IN MI PROSIMO VSE SRBE, HRVATE IN SLOVENCE, DA VEČ DELAJO, PA MANJE GOVORIJO, KER SOVRAŽNIK STALNO PRISLUŠKUJE. VSAKO GIBANJE GENERALA G. DRAŽE MIHAJLO-VIČA JE VAŽNO ZA SOVRAŽNIKA. TREBA JE VEDETI, ČE SOV-RAŽNIK ZVE TUDI ZA NAJMANJŠI PREMİK GENERALA G. MI-HAJLOVIČA, LAHKO ZATO IZGUBI ŽIVLJENJE NEKAJ STO NA-SIH BORCEV. BODITE OPREZNI IN VESTNO IZPOLNJUJTE SVO-JE DOLŽNOSTI! - URA OSVOBODITVE SE NAGLO PRIBLIŽUJE! POTREBNO JE, DA SE VSI SRBI, HRVATJE IN SLOVENCI OR-GANIZIRAJO IN POSLUŠAJO NAREDBE GENERALA G. DRAŽE MI-HAJLOVIČA IN NJEGOVH ZASTOPNIKOV. VSAK POSAMEZEN IN PREZGODNJI PODVIG BI LAHKO POVZROČIL SAMO ŠKODO. PRI-RAVLJAJTE SE IN PRIČAKUJTE UKAZOV OD GENERALA G. DRA-ŽE MIHAJLOVIČA, KER ON NAJBOLJŠE VE, KDAJ JE UGODEN ČAS ZA VSTAJO! - NEKJE V BOSNI STA SE SPUSTILA DVA NAŠA PADALCA, KI SO JIH MUSLIMANI NA MESTU UBILI IN PRIJAVILI OBLASTEM. OPOZARJAMO NAŠE BRATE MUSLIMANE, DA TEGA NE DELAJO, KER BODO SIGURNO MORALI ODGOVARJA-TI ZA TAKE ZLOČINE! MUSLIMANI NAJ VEDO, DA SO NEMCI, USTAŠI IN PAVELIČ NJIHOVI NAJVEČJI SOVRAŽNIKI!

VELIKI BOJI V DOMOVINI. "JUGOSLOVENSKI GLASNIK" po-roča, da se vršijo že ves mesec v vzhodni Bosni krva-ve borbe četnikov Draže Mihajloviča z Nemci, ustaši in takozvano "hrvaško vojsko". Na nekaterih mestih so se četniki umaknili v planine. USTAŠI UNIČUJEJO NA ZAPUŠČENEM OZEMLJU VSE, KAR JE SRBSKEGA. Tudi v San-džaku se vodijo težke borbe. V tem predelu Jugoslavi-je napadajo Nemci in Bolgari oborožene sile generala Draže Mihajloviča. Bolgari se hočejo na ta način re-šiti ruskega bojišča.

IZJAVA PODPREDSEDNIKA VLADE DR. MIHE KREKA. Na lon-donskem radiju je podpredsednik vlade dr. Miha Krek med drugim povedal tudi to-le: Slovenci v tujini slož-no in enodušno sodelujejo v skupnem naporu z vsemi tistimi, ki DELAJO ZA NOVO VELIKO JUGOSLAVIJO. Zedi-njeni med seboj delamo za sporazum in edinstvo kjer-koli in kadarkoli moremo, da skupno jugoslovansko stvar napravimo močno in zmagovito. Na Srednjem vzhodu se slovenski častniki in vojaki borijo ramo ob rami s svojimi srbskimi in hrvaškimi tovariši poleg za-veznikov ter vdano služijo svojemu vrhovnemu koman-dantu. Z veliko nestrpnostjo čakajo dne, ko bodo od-neali v svojo domovino zastavo belega orla kot sim-bol nove svobode njihove skupne domovine.

JUGOSLAVIJA ZEDINJENA KOT VEDNO. V tujakšnjem večer-niku "La Bourse Egyptienne" je Z.R.T. napisal zelo informativen in objektivni članek o razmerah v Jugoslavi-ji. Avtorja naprošamo v imenu naše tujakšnje kolonije, zlasti pa v imenu tistih, ki našega jezika ne poznajo dovolj, da bi se še večkrat oglasil s takim gradivom!

JUGOSLOVANSKI ODBOR IZ ITALIJE je izdal prvo brošuro edicij pod imenom "SOTORSKA KNJIŽNICA". Brošurica ima naslov: "RADIO DIDAKANJE" in je v prvi vrsti name-njena našim vojakom, predvsem tistim, ki so se posev-tili radiotelegrafiji. Delce je skromno, vendar bo po-ti služilo svojemu namenu kot učni pripomoček. Odbor bo zelo rad nadaljeval z nadaljnimi brošurami, če bo na-šel pri merodajnih dovolj razumevanja. Pripravljeno ima ZGODOVINO JUGOSLAVIJE.

NEDIČEVI MINISTRI POTUJEJO V SPREMSTVU NEMŠKIH BAJO-NETOV. Nedičev notranji minister, zloglasni Acimović je obšel nekatere okraje v Srbiji. Spremljala sta ga šef nemške vojne uprave dr. Turner in upravní svetnik dr. Kiessel. Triumvirat so zvesto čuvali številni gestapovci. Obiskali so Valjevo, Šabac, Loznico, Banjo Koviljačo, Užice, Čačak in Kosovsko Mitrovico. Pri tem poročajo beograjski listi, da so vsi trije krvniki srbskega naroda skovali, nove načrte, kako bi iztrebi-li tisti ogromni del srbskega naroda, ki je ohranil svojo narodno čast in se z vsemi silami upira prus-jaskim nasilnikom in narodnim izdajalcem.

SRBI ZA MADJARSKI KANONIFUTER. Z velikim pompom so Madjari pripeljali v Novi Sad novega velikega župana. Nemci so zahtevali, da mora biti novi gospodar Jugo-slaviji ukradene srbske zemlje, Švaba. In v resnici ni bilo ravno težko najti v obširnih madjarskih ste-

pah primerne petokolonce. Novi krvnik slovanskega življa v Bački se piše Peter von Fernbach. V svojem govoru je ta švabsko-madjarški degeneriranec dejal med drugim tudi to, da so najvažnejša narodna manjši-na v Bački Nemci. Za Nemce, pravi ta petokolonec, da njihov nacionalni položaj z znanim dunajskim proto-kolom ni dovolj zajamčen in da bo zato poskrbel, da bo dobila nemška manjšina popolno svobodo v svojih kulturnih in političnih težnjah. Glede Srbov je pove-dal, da bo vsak Srb z "evropejskim obnašanjem" lahko udeležen v borbi proti boljševizmu. Madjarske špekulacije se torej ponavljajo tudi na ozemlju Vojvodine. Poročali smo že, da so Madjari iz Prekmurja in Medjimurja mobilizirali vse Slovence in Hrvate od 18 do 55 leta, da jih pošljejo na rusko fronto. Od 300000 madjarske vojske, ki jo je Horthy obljubil Hitlerju, je komaj tretjina Madjarov. Vse drugo so Slovani in Romuni. Ali Slovani že vedo, kje je na ruski fronti njihovo mesto.

ZADERSKI PREFEKT IN POVELJNIK KARABINIJE UBITA. - Agenzia Stefani je sporočila preko rimskega radija, da je prišlo v torek, dne 26. maja popoldne na meji med Zadrom in "Hrvaško neodvisno državo" do zelo težkega spopada med laškimi karabinijerji in skupino o-boroženih četnikov. Pri tem sta bila ubita zaderski prefekt in poveljnik karabinijerjev iz Zadra. Padlo je tudi več laških vojakov in karabinijerjev. Do spo-pada je prišlo ob priliki, ko sta prefekt in povelj-nik orožništva nadzirala novo mejo.

V BOLGARIJI VRE. Ogorčenje bolgarskega naroda proti Koburškemu Borisu zavzema v Bolgariji čedalje večji obseg. Listi skoro dnevno poročajo o sabotažah, ki jih vršijo zavedni Bolgari proti okupatorjem in njihovim domačim pomočnikom. Odkar je prusjaška vojska zapus-tila Bolgarijo se je število Gestapa ogromno pomno-žilo. Gestapovci so pozaprli že na tisoče in tisoče Bolgarov. V največ slučajih o teh aretacijah niti niso obveščene bolgarske oblasti, še manj pa so-rodni nesrečnih žrtev. Prehranjevalni komisar Sofi-je Livov se je uprl nadaljnemu pošiljanju živil v Nemčijo. Gestapo ga je na mestu aretirala. Proti are-taciji je protestiralo na ulicah več sto žena, ki so jih Gestapovci nagnali z orožjem.

GESTAPO SPREMINJA IMENA SOFIJSKIH ULIC. Listi poro-čajo, da je občinski svet v Sofiji na pritisk Gestapa sklenil preimenovali 1600 ulic v prestolici in predmestjih Sofije. Tudi znameniti trg Aleksandra Nev-skega bodo prekrstili in sicer v trg carja Borisa "O-svoboditelja". Sofijski tisk, ki je pod komando Ges-tapa piše v tej zvezi, da so zgodovinarji potvarjali resnico in da ruski car Aleksander ni bil osvobodi-telj Bolgarije, pač pa, da ta naslov pripada Borisu Koburškemu. Mislimo, da sofijski občinski svet ne bo utegnil spreminiti vseh uličnih napisov, ker bo še pred tem bolgarski narod pognal Borisa in vse njego-ve pajdaše tja, kamor spadajo.

HORTHY JE ODŠEL NA OROŽNE VAJE. Madjarski listi po-ročajo, da je najzvestejši prusjaški sluga, takozva-ni namestnik madjarskega kralja odšel k neki letalski ediniciji na orožno vajo.

POMLAJEVALNE INJEKCIJE FAŠIZMA. Mussolini je postavi-l za podtajnika fašistovske stranke enega izmed svojih najboljših učencev. Je to neki Mario Farnesi, ki je star 30 let in je od 1. 1928 fašist. Pravijo, da je to imenovanje izzvalo med fašisti - od prve ure - precej mrmanja.

KAJ SE DOGAJA V ALBANIJI? Predsednik takosvane alban-ske korporacijske zbornice Terenc Toci, plačeni agent fašizma, je že nekaj tednov v Rimu. Položaj je v Al-baniji izredno težak. Pred kratkim je bil ubit v Ti-rani policijski komisar. Ravno tako pa so albanski patriotje ubili predstojnika policije v Korči. V Mar-muri se je odigrala pravcata bitka med karabinijerji in skupino upornikov. Pri tem je bilo ubitih nekaj karabinijerjev in tudi nekaj četnikov. Tudi z drugih albanskih krajev poročajo listi o stalnih spopadih med karabinijerji in civilnim prebivalstvom. Polici-ja je pooblastila svoje organe, da razkrivajo vse žen-ske, ki prihajajo na ulice z zakritim obrazom. Iz tega sledi, da se tudi albanske žene upirajo laškemu terorju. Terenc Toci je zahteval od Mussolinija poja-čanje laških posadk v Albaniji, ker da obstoja nevar-nost, da udarijo četniki generala Draže Mihajloviča, ki imajo veliko prijateljev med Albanci, na albansko področje. Mussoliniju dela Albanija velike preglavi-ce. Laški vojaki so se že večkrat uprli nameravanemu odhodu v Albanijo.

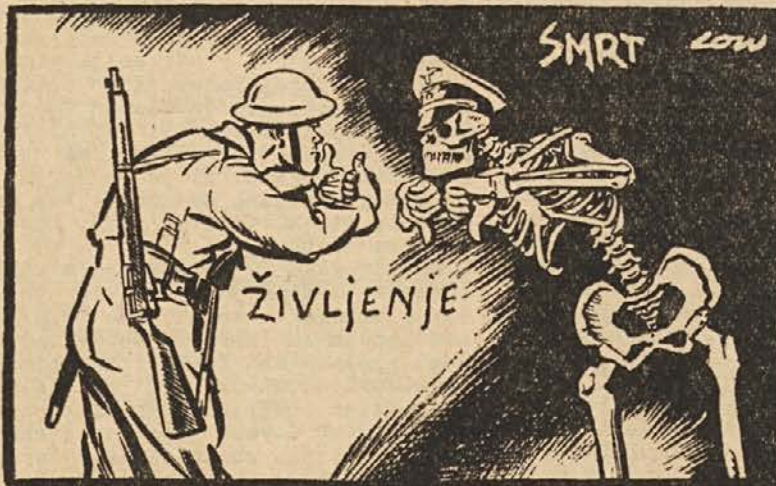
ČEŠKA NA PARČI

Tunis, Nico in Savojo,
daj mi firer vbogajme!
Hvalo večno vso ti svojo
pel do sodnjega bom dne!...

? ... \$? ...

HITLERJEVA SKRBE
ZA EVROPSKE NARODE,
KI SO SPREJELI
NACISTIČNI
NOVI RED!

Sklepal koso čist' na tenko
v Moskvi jo je Jože,
z njo odira Timošenko,
zdaj prusjaške koze!

Ima glavo trdo Bock,
saj zastonj ni jarec,
ali že se sklepa krog,
da ušel ne bo ni zajec!

Göbbels joče, Göring cmeri:
ah, ta vojna bo še dolga!
Hitler ves obupan meri,
kje je ruska Volga?

EDINI LAŠKI PATENT, KI JE OBRŽAL
POLNO VELJAVO!

ČEZ NEKAJ ČASA

Naša mati Panevropa
polne kotle kuha kropa.
Vsa je zmešana od dela
luga tud' je dost' zavrela.
Žehata velika jo čaka,
umazano perilo že namaka.
Jezna udriha s' copato,
išče grablje in lopato.
Svinji dve sta se splašili
in po hiši vse prerili.
Strašna to je umazanija,
kjer se valja mularija.
Prav posebno pa še tam,
kamor vdré v kulturni hram,
švabsko prese kot vihar,
rimsko puje kot neimar!
Al' so mati odločili,
da b'jo red pošten nar'dili.
Ta nesnaga Hun-Prusjak
spada pač samo v svinjak!
Tak svinjak bomo zgradili
in vse Švabe vanj spodili.
Tam naj švabski red regira,
svinj to nič pač ne ženira!
Z glavo skrbno so zmajali
mat'Evropa in dejali:
Smrad ta musolinski koj,
vrgla bom na svinjski gnoj!